Feketelista és második esély

Az Integritás Hatóság kizárási nyilvántartása és az öntisztázás kettős rendszere

Az Integritás Hatóság 2026. augusztus 13-án jelentette be, hogy megindítja az első nyilvántartásba vételi eljárásokat, és megkezdi a közbeszerzési eljárásból bűncselekmény elkövetése miatt kizárt gazdasági szereplők nyilvántartásának vezetését. A hatóság közleménye szerint az intézkedés nélkülözhetetlen az uniós támogatások újraindításához, egyúttal azonban nem pusztán szankciós eszköz, az érintettek számára nyitva áll az öntisztázás lehetősége is. A fejlemény a kizáró okok hazai rendszerének régóta hiányzó elemét pótolja, és a gyakorló jogalkalmazók számára több ponton is újragondolást igényel – az alábbiakban ezeket a csomópontokat tekintjük át.

A nyilvántartás vezetésének anyagi jogi kiindulópontja a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény (Kbt.) 62. § (1) bekezdés a) pontja, amely az aa)–ag) alpontokban meghatározott bűncselekmények – így különösen a korrupciós, a költségvetést károsító és a versenyt korlátozó megállapodásban való részvételt megvalósító bűncselekmények – miatti jogerős elítélést kötelező kizáró okként szabályozza. Az eljárási kereteket az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény (Eufetv.) adja, amely az Integritás Hatóság feladatává teszi a nyilvántartás vezetését.
Az érintetti kör túlmutat magán a gazdasági szereplőn tekintettel arra, hogy a nyilvántartásba vétel feltételei akkor is fennállnak, ha a jogerős bírósági határozat a szervezet vezető tisztségviselőjével, felügyelőbizottsági tagjával, cégvezetőjével vagy tényleges tulajdonosával szemben született. Ez a megoldás a 2014/24/EU irányelv 57. cikkének logikáját követi, amely a kizárást a képviseleti, döntési vagy kontrolljogot gyakorló személyek elítéléséhez is hozzákapcsolja. A nyilvántartás nyilvánosan hozzáférhető, vezetésére az Elektronikus Közbeszerzési Rendszerben (EKR) kerül sor, így az ajánlatkérők és a piaci szereplők számára egyaránt közvetlenül ellenőrizhető adatforrást teremt.

A nyilvántartásba vételi eljárást az Integritás Hatóság hivatalból, elektronikus ügyintézés keretében folytatja le. Az érintett gazdasági szereplő az eljárásban érdemi nyilatkozatot tehet, és már ebben a szakaszban igazolhatja a megbízhatóságát helyreállító intézkedéseit. A hatóság a nyilatkozat beérkezésétől számított 20 napon belül – a bűncselekmény súlyosságának és sajátos körülményeinek mérlegelésével – dönt a nyilvántartásba vételről. Sikeres öntisztázás esetén a gazdasági szereplő mentesülhet a nyilvántartásba vétel alól, a már bejegyzett szereplő pedig kérheti a törlését. A konstrukció tehát a szankciót és a második esély elvét egyetlen eljárásba sűríti.

A jogalkalmazó számára a legnagyobb kihívást az jelenti, hogy az öntisztázásnak immár két, egymással párhuzamos intézményi csatornája működik.
A Kbt. 64. §-a és 188. §-a szerinti öntisztázás továbbra is a Közbeszerzési Hatóság hatáskörébe tartozik, itt a Hatóság 15 munkanapos – egy alkalommal további 15 munkanappal meghosszabbítható – ügyintézési határidő mellett határozattal állapítja meg a gazdasági szereplő megbízhatóságát, és az EKR nyilvántartása kizárólag ezeket a megbízhatóságot megállapító határozatokat tartalmazza.
Ettől elkülönül az Eufetv. szerinti, az Integritás Hatóság hatáskörébe tartozó öntisztázás, amelyet a Közbeszerzési Hatóság elnökének a Kbt. 64. és 188. §-ai szerinti öntisztázás gyakorlati tapasztalatairól szóló tájékoztatója kifejezetten kivesz a saját tárgyköréből.

Az elhatárolás nem pusztán elméleti, hiszen a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet módosított szabályai szerint az ajánlatkérő a Kbt. 62. § (1) bekezdés a) pontja szerinti kizáró ok hiányát az Integritás Hatóság által vezetett nyilvántartás alapján is ellenőrzi, a formanyomtatványhoz pedig adott esetben csatolni kell az Integritás Hatóság törlésről szóló döntését vagy a

közigazgatási perben hozott jogerős bírósági határozatot. A hamis adatszolgáltatáson alapuló, a Kbt. 62. § (1) bekezdés i) és j) pontja szerinti kizárásokról ugyanakkor változatlanul a Közbeszerzési Hatóság vezet külön nyilvántartást a Kbt. 187. § (2) bekezdés a) pont ab) alpontja alapján. A gyakorlatban tehát háromféle nyilvántartási réteg él egymás mellett, eltérő jogalappal, eltérő hatósággal és eltérő joghatással.

Ajánlattevői oldalon ekörben a legfontosabb tanulság a megelőzés. A nyilvántartásba vétel kockázata a vezető tisztségviselői és tényleges tulajdonosi kör folyamatos átvilágítását, a büntetőeljárások cégjogi következményeinek korai felmérését, valamint a compliance-intézkedések dokumentálását követeli meg – ez utóbbiak az öntisztázás sikerének is előfeltételei. Ajánlatkérői oldalon a kizáró okok ellenőrzésének munkafolyamatába be kell építeni az EKR-ben elérhető új nyilvántartás lekérdezését, és fel kell készülni arra a helyzetre, amikor az ajánlattevő a nyilvántartásból való törlésre hivatkozik. A közbeszerzési tanácsadónak pedig az eljárásrendek közötti pontos tájékozódás lesz a feladata: annak megítélése, hogy az adott kizáró ok kapcsán melyik hatóság, melyik eljárásban és milyen igazolással orvosolható helyzetről dönt.

Az Integritás Hatóság nyilvántartása a közbeszerzések tisztaságát szolgáló, uniós elvárásokhoz igazodó eszköz, amelynek értékét éppen a kettőssége adja. Az új eljárási rend a nyilvánosság visszatartó ereje mellett intézményesíti a megbízhatóság helyreállításának útját.
A rendszer sikere azon múlik majd, hogy az öntisztázási gyakorlat kiszámítható és arányos lesz-e – ellenkező esetben a feketelista nem a prevenció, hanem a végleges piaci kirekesztés eszközévé válhat. Az első nyilvántartásba vételi és törlési döntések ezért a teljes szakma figyelmére számot tartanak.

Felhasznált joganyag/források:
- *a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény 62. §, 64. §, 187–188. §;*
- az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény;
- a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet;
- a 2014/24/EU irányelv 57. cikk; az Integritás Hatóság 2026. augusztus 13-i közleménye és tájékoztatója (integritashatosag.hu);
- a Közbeszerzési Hatóság elnökének tájékoztatója a Kbt. 64. és 188. §-a szerinti öntisztázás gyakorlati tapasztalatairól (kozbeszerzes.hu).

dr. Kormos Sándor